

x in de kantlijn betreft de vraag
- " " " het antwoord

N A D R U K V E R B O D E N !

Goeden avond vrienden,

In het begin van deze avond moet ik U er nog even op wijzen dat wij niet in staat zijn op enigerlei wijze aanspraak te maken op onfeilbaarheid of op alwetendheid. Deze gebreken in onszelven - die wij erkennen - maakt het voor U raadzaam om elk argument, elke beantwoording van een vraag, elke gegeven voorstelling van feiten, zover U dit mogelijk is, op feitelijke correctheid te beproeven en daar, waar dit niet het geval zou mogen zijn en het behandelde onderwerp of de stellingen geponeerd, zich aan de actuele kennis op deze aarde onttrekken, Uw gevoel mede te laten spreken en zo voor Uzelve dan toch in ieder geval tot een gevoelsmatig juiste conclusie te komen. Een debat ligt niet in de bedoeling, door de leiding van deze avond gesteld. Elke uiteenzetting echter van wederkerige waardering van punten en feiten wordt door ons op prijs gesteld. Elke onduidelijkheid onzerzijds of mogelijke vergissingen onzerzijds verzoeken wij U dringend ons te wijzen en zo nodig te corrigeren. En daarmee, mijne vrienden, heb ik deze inleiding voor U beëindigd. Ik geloof dan ook dat ik over kan gaan tot het onderwerp van deze avond. Wij hebben daarvoor gekozen: MENS EN DIER DOOR ALLE TIJDEN. Gesproken hebbende over zowel de oude magie als het oude mysterie, is het toch zeer zeker van belang dat wij ook de verhouding tussende mens en het dier nader bezien, om zo te kunnen komen tot enig inzicht omtrent de wetmatigheid die ook hier aan de dag treedt, ons gedrag, hetzij op aarde of in de sfeer, daar wij te maken hebben met hen die toch zijn onze jongere broeders en zusters. In de oudheid - en nu bedoel ik alweer die hele verre oudheid, toen er nog fabelmonsters in levenden lijve over de wereld heendoolden in groten getale - was de mens uit de aard der zaak niet de jager maar de gejaagde. De grote monsters konden niet bestreden worden met enkel maar de zwakke krachten van het wezen dat toen was de primitieve mens. En zo zien wij een zeer lange tijd van bloedvete bestaan tussen mens en dier. In den beginne wordt deze vete voortdurend beslist in het nadeel van de mens. De mens wreekt zich door de kleinere dieren die hij kan bemachtigen, op een vaak beestachtige wijze te mishandelen, op een dergelijke wijze uitdrukking gevend aan zijn haat. Een dergelijk trekje kunnen wij nog vinden bij primitieve stammen, ja zelfs bij de toch zijnde uiteindelijk soortgelijken onder de aapachtigen, die een geslagen en gehate vijand, wanneer hij eenmaal gestorven is, nog verder kwellen, totdat er niets meer over is dan een vormenloos en levenloos hoopje been, zenuwen en vlees. Dat de mens de dieren haatte is zeer zeker niet onbegrijpelijk. Zoudt U niet datgene haten dat U voortdurend in gevaar brengt? Het verlangen naar rust en zekerheid is, mede met de angst, oorzaak geweest voor deze diepwortelende toornige gevoelens van de mens ten opzichte van alles in het dierenrijk. Er komt een periode dat de mens leert zich te bewapenen. Meestal is dat zeer eenvoudig een stuk hout, misschien gehard in het vuur, een steen, in enkele gevallen een uit wat buigzame lianen gevlochten, niet al te stevig koord, dat ook wel als slinger gebruikt wordt. De mens begint in te zien dat hij met groten getale onder bepaalde omstandigheden tegen de grootste monsters is opgewassen. Men zou zeggen: dit moet de haat verminderen. Neen, integendeel. De vernietigingswoede van de mens neemt toe. Wij zien hoe hij komt tot het graven van valkuilen, doordat hij gezien heeft dat leemputten en dergelijke een dodelijke val betekenen zelfs voor de grootsten der groten: voor sauriërs, ja later ook voor wolhuid rhinoceros, voor mammoet en dergelijke oerwereldieren. De mens bewapent zich steeds sterker en het grote dier wijkt - ook al door de omstandigheden terug. De haat tegen al wat dier is blijft de mens ingeboren. Zo zien wij in een volgende periode de mens zich vaak met ongetemde wreedheid verzetten tegen het kleine dier dat hem zo lastig is als U b.v. een mug die in een donkere slaapkamer steeds zoemende duikvluchten maakt naar de onbedekte delen van Uw lichaam. Die vernietigingszin gaat pas langzaam maar zeker verminderen wanneer wij het eerste huisdier zien. Het eerste huisdier is eigenaardig genoeg een soortgenoot van de familie canis, een soort rode dingo; hij lijkt ontzettend veel daarop, geen wolf, maar een steppen hond. Vandaaruit zien wij langzaam maar zeker de vee-stapel groeien en de mens exploiteert het dier. Onwille van deze exploitatie is hij bereid zekere zorgen aan het dier ten koste te leggen; van een absolute genegeheid is er nog geen sprake. Het komt echter zover dat de mens het dier als middel gaat gebruiken. Het eerste rijdier wordt gebruikt, de eerste jachthond gaat mede en verdedigt zijn meester, het eerste jachtluipaard bewijst toch ook ge-

negenheid te kennen. Wanneer dit gebeurt zien wij een eigenaardige omkeer. Bij de mens ontwaakt langzaam maar zeker de genegenheid voor het huisdier, voor het dier dus dat zijn bezit is, voor het dier waarmee hij moet werken. Alle andere dieren - ook de huisdieren van zijn medemensen - haat en verafschuwt hij over het algemeen nog; hij is daartegen vaak wreed en hij beschouwt in vele gevallen een dier dat niet zijn eigen en geliefd eigendom is, als een soort automaatje dat diensten heeft te verrichten al valt het er bij neer. En wanneer we zover gekomen zijn, mijne vrienden, dan hebben we al ettelijke honderdduizenden jaren van tijd doorschreden. De grote vraag wordt nu: hoe zal dit zich verder ontwikkelen? Zal de mens zijn haat blijven botvieren, of zal hij misschien iets gaan begrijpen van de dieren, want daar gaat het om. De mens - gedreven door de noodzaak om ook zijn huisdieren op de juiste wijze te behandelen, om op de jacht met enige zekerheid buit te kunnen verwerven - heeft zich in deze periode al een primitieve kennis verworven omtrent het gaan en komen en doen der dieren. Vanaf dit ogenblik zien wij een zekere studie van het dier ontstaan. Uit deze tijd komen ook de eigenaardige fabels over denkende, over beschaafde dieren. En wanneer oude Grieken soms in legendarische verhalen spreken over reuzenmieren die mijnbouw drijven, goud verzamelen, dan is dat niet zo vreemd. Aan het dier wordt een menselijke beschaving toegekend. Ook dit is een standpunt dat volledig fout is. Het dier wordt vereerd en verheerlijkt, het dier wordt bovenmenselijk genaamd, het wordt het symbool van goddelijke krachten. Dit is noch voor het dier goed - het dier dat juist door de verering van de mensen maar al te vaak wordt onttrokken aan zijn natuurlijke leefwijze, maar al te vaak een leven te leiden krijgt dat langzaam maar zeker de ondergang van het dier en zijn nakomelingschap betekent. - noch voor de mens, de mens die door allerhand taboe's gehinderd, niet meer in staat is om de juiste plaats te vinden in een wereld waarin mensenrijk en dierenrijk reeds zo ver gescheiden zijn. We gaan verder in de tijd. Het dier krijgt langzamerhand een zodanige functie in de samenleving dat er niet alleen meer gesproken kan worden over spijs, over drank of over nutsdier. Menig dier leeft alleen ten goede van zijn meesters. Dit leidt tot de eerste primitieve dierentuin, leidt tot het verwerven van vreemdsoortige exemplaren en eigenaardig genoeg een hele tijd tot het vooral zoeken van misgeboorten, van variëteiten die eigenlijk afzichtelijk zijn. De liefde van de mens begint schijnbaar vaak bij de afzichtelijkheid. Vandaar komen we tot de schouwspelen die de dieren moeten geven om de mens te bevredigen in zijn bloeddorst en haat. De mens gebruikt het dier om zijn medemensen te vermoorden, hij gebruikt zijn medemensen als overmachtige en moedige jager om ten aanzouwe van velen een groot aantal dieren te verslaan. Meer en meer raakt de nutsgedachte, die de eerste band tussen mens en dier legde, op de achtergrond. De mens gaat spreken over het dier als over zijn vriend, de mens gaat het dier intellect toekennen, dat het zeer zeker niet bezit, de mens gaat daardoor ook aan het dier eisen stellen waaraan het niet te allen tijde tegemoet kan komen. In de tijd van de Romeinen zijn we al gekomen in de tijd van de schoothondjes, de tijd van de huiskatten, schoon, verzorgd en trots, van vissen, andere dieren die gehouden worden alleen omwille van het genot dat zij hun bezitter verschaffen. Deze bezitters offeren heel vaak aan het welzijn van hun lievelingen het leven hunner slaven. Een betrekkelijk dwaze toestand. Het is begrijpelijk dat daardoor juist in de lagere standen, die moeten lijden onder deze verheerlijking van het dier, de oude angst en de oude haat hernieuwd wakker wordt en wel in verhevigde mate. De vroege Middeleeuwen kontekenen zich dan ook door een terugval tot de vroegere gedachte: mijn dier moet goed verzorgd worden, elk ander dier is alleen maar een kwelling waard. Eerst wanneer deze, op zichzelf ook overdreven gedachten wat zijn geslonken vinden we de eerste werkelijk eerlijke pogingen om het dier te verstaan, om het te begrijpen en om het genot niet te trekken uit de absurditeit van het dier en zijn omgeving, maar juist te zoeken de harmonie tussen dier en omgeving en daaruit lering en genoegens te trekken. In deze periode zien wij hoe van ontzettend veel dieren de instincten zodanig worden uitgebuit dat inderdaad sprake is van "een natuurlijke drang volgen" bij dressuur. De dressuur in de Middeleeuwen wordt één van de grote factoren die mens en dier bindt. Het dier wordt een zeker menselijk gedrag geleerd en dit menselijk gedrag maakt de mens op zijn beurt trots op deze knappe leerling. Het is de tijd dat de jachtvogels ook in Europa veel gebruikt worden, dat elke edelman z'n lievelingshonden heeft, die hij overal meeneemt; dat geen groot herenhuis zonder een behoorlijke kennel is waarin vele honden en soms zelfs enige roofdieren worden gehouden. De landman jaagt met de fret, jaagt met de hond. Het eigenaardige is dat in deze tijd zich een deling voordoet. Een deel der mensheid begint meer en meer in te zien dat het dier beschermd behoort te worden. Het dier wordt beschermd niet alleen - laten we daar de nadruk op leggen - omwille van het dier zelve, maar ook omwille van bepaalde genietingen en genoegens die men zich van het dier dan toch eindelijk verwacht en belooft. Het dier komt in een nieuwe periode van verheerlijking. Eerst zijn het de kleine huisdieren - vooral veel vogels - die bijna doodgetroeteld worden. De ziekte breidt zich uit tot de viervoeters, die ook meer en meer uit hun eigen omgeving worden gelokt midden in het menselijk zijn, het menselijk

bestaan, dieren die soms hun hele leven slijten in een menselijke woning en geen enkele instinctieve daad kunnen volbrengen op een volledige eerlijke manier. Zoals Uw poes vandaag aan de dag zich nog voorstelt dat er een muis ergens in een hoek is, omdat ze niets heeft om haar jachtlust op bot te vieren, zoals Uw hond verveeld ligt te druilen in een hoek, terwijl hij eigenlijk verlangen zal om te rennen langs de straten. Kijk, de mens heeft veel begrepen van de innerlijke waarde van het dier, maar kan niet begrijpen dat dit wezen niet aan zijn natuurlijke leven en bestemming onttrokken mag worden; dat alleen daar, waar het dier als nutsdier werkelijk noodzakelijk is voor de mens, de mensheid een recht heeft om zekere diensten van het dier te verlangen, mits deze liggen binnen de vermogens, geestelijk en lichamelijk van dat dier. Een andere richting gaat het dier beschouwen als, nu ja, niet meer vijand, maar als iets wat je uit de weg ruimt wanneer het je hindert en dat je laat leven wanneer het je geen last doet. Onverschilligheid en dierenverheerlijking zijn de nieuwe symptomen van de tijd die aan de Uwe grenst. U staat mij misschien toe om ook over Uw tijd enige opmerkingen te maken. De vaak ziekelijke verheerlijking van het dier heeft geleid tot vele misverstanden. Men denkt dat men het dier als mensgelijkwaardig kan beschouwen en gaat er in de praktijk vaak toe over om het dier als meerderwaardig aan de mens te beschouwen omwille en door zijn zwakte. Dit is natuurlijk waanzin. Aan de andere kant begint men toch te begrijpen dat men van een dier niet meer mag verlangen dan wat in de aard van dat dier ligt. Wij zien een verzet tegen onnatuurlijke dressuurmethoden en wreedheid. Het dier zal misschien, misschien zijn werkelijke plaats nog eens vinden in deze menselijke samenleving. Het staat vast dat deze plaats op dit ogenblik althans nog niet gevonden is. Slechts daar, waar de mens het dier zijn natuurlijke leven laat leiden, ongeacht de wreedheid die daarmee gepaard gaat - de wreedheid van de natuur en niet van de mens, let wel - wanneer de mens die dieren, die hem als mens het leven onmogelijk maken, zonder enig voorbehoud uitroeit zal de mens zijn werkelijke plicht tegenover zichzelf en het dier begrijpen. Maar er zijn rassen geschapen die niet meer zonder de mens kunnen leven en deze zullen te allen tijde moeten blijven de misschien liefhebbende slaven der mensheid. Welke les kunnen wij nu trekken uit dit verloop? Allereerst, dat zolang vrees nog bestaat, van enigerlei genegenheid zeer zeker geen sprake is en zelfs een belangengemeenschap nooit en te nimmer kan leiden tot een eerlijke en rechtvaardige verhouding. Degeen die een dier heeft waarmee hij moet werken, zal nooit en te nimmer alleen met dit werken en het daarvoor teruggeven van voeding en onderdak, zijn verplichting tegenover het dier kunnen voldoen. Er behoort genegenheid bij; er behoort verder bij een inzicht in de psychische processen van het dier. De mens zelve is pas in staat rechtvaardig tegenover het dier te zijn, wanneer hij het dier niet ziet als een soort secundair mensje maar als een dier zonder meer, een dier in vele gevallen ruwer besnaard, met een kleiner geheugen soms, met een veel kleiner gedachtenpotentieel dan een mens ooit zal bezitten, een dier welks natuurlijke functies alleen dan goed kunnen functioneren wanneer het dier in omstandigheden verkeert waarin al deze functies gebruikt kunnen worden zoals ze door de natuur bedoeld waren. Men denkt daar misschien niet zo over na, maar weet U wat één van de grootste wreedheden is die Uw wereld, zogenaamd uit dierenliefde, zo vaak bedrijft? Het tot eunuch maken van de ongelukkige kater die in menshanden valt. Het hele leven van dat wezen, gebaseerd op een natuurlijke wisselwerking tussen de seksen in een bepaald jaargetijde wordt daarmee verstoord; de levenslust gaat eruit. Wat blijft er over? Een eetmachine, meer niet. Kijkt U eens, dergelijke dingen mogen niet voorkomen. De mens mag niet alleen omwille van zijn eigen gemak een dier verminken, mag ook niet omwille van eigen liefde en gemak een dier doodtroetelen en doodvoederen, mag niet verlangen dat het dier zijn normale behoeften regelt naar datgene wat de mens denkt met gemak te kunnen geven en zonder teveel zorg. Wat leren we verder uit de geschiedenis? Het dier heeft een denkend vermogen, want het dier is in staat geweest zich zeer sterk aan te passen bij de menselijke beschaving. Niet elk dier onderwerpt zich willig aan de mens, maar elk dier dat meerdere malen met de mens in aanraking is geweest houdt rekening met de mens zijn gedragingen en zijn doeleinden. Wat leren we verder? Het dier leeft op het ogenblik tegenover de mens waarschijnlijk in dezelfde toestand als eens de mens ten opzichte van het dier leefde, de toestand van de gejaagde. De gejaagde nu leert ons de menselijke ervaring: haat. Het is dus niet te verwonderen dat een deel van het dierenrijk niet alleen de mensheid vreest, maar bovenal de mensheid haat. Wat moet de mens doen? De mens moet allereerst door niet zijn lusten aan het dier bot te vieren, elke reden tot gerechtvaardigde haat en tot overmatige angst bij het dier wegnemen. Dit geldt vooral voor dat dier wat wild en half-wild leeft. De mens moet leren dat een dier als een denkend vermogen, niet bestemd is voor het vermaak van de mens. De mens moet leren dat alle dressuur die zich richt tegen het wezen van het dier in - ik zeg dit laatste er uitdrukkelijk bij - een onrechtmatig ingrijpen is in het leven van een denkend wezen; dat het tentoonstellen van dieren in vele gevallen hetzelfde is alsof men een mens levenslang gevangen zou geven en hem daarbij nog tekijk stellen aan een groot aan-

tal nieuwsgierigen. Wanneer de mens met zijn weetbegerigheid dergelijke dingen goed wil praten, dan vergeet hij dat de menselijke geschiedenis al vele bewijzen heeft gegeven van de onbekwaamheid van de mens om deze doeleinden te allen tijde juist en goed door te voeren. Men begon in Rome ook een dierentuin aan te leggen met vele vreemde dieren, door de legioenen thuisgezonden. Waarom? Opdat de bevolking van Rome en de Romeinse burgers zouden weten wat voor wonderlijke schepsels de goden in de wereld hadden gesteld. Wat is ervan gekomen? Bloedbad in een circus-arena. Laat de mens vooral voorzichtig zijn. Dan is verder iets opvallend: hoe meer de mens het dier leert kennen, hoe meer de mens geneigd is al datgene wat niet zijn onmiddellijke aandacht vraagt als niet bestaande af te wijzen. Ik geloof dat hier de grote fout wordt gemaakt waarbij men zichzelf als een soort super-creator stelt, toeziende over de schepping, kennende haar, tellende en naamgevende, en niet aannemende dat er aan die aandacht van de mens nog een enkel item heeft kunnen ontsnappen. Deze houding wordt door te velen aangenomen en leidt juist daardoor vaak ook tot voor het dierenrijk gruwelijke vergis-singen en soms ook tot voor de mens zelf zeer gevaarlijke experimenten. Wanneer U, mijne vrienden, bewust bent van Uw menszijn, wanneer U geneigd bent om uit oude gebeurtenissen van vroeger Uw les te trekken, dan geloof ik dat U allereerst U ervan bewust zult moeten worden, dat het nooit en te nimmer goed is om een lot te veranderen, ook niet van een dier, want slechts dan, wanneer het lot zijn volledig verloop heeft - bepaald zoveel mogelijk door de vrije wil van het individu, dat wil dus zeggen ten opzichte van de mens, daar waar het streven van het dier niet in onmiddellijke strijd is met de belangen van de mensheid - dat het individu van het dier zijn eigen lot zal mogen volbrengen. Wanneer dit gebeurt dan heeft de mens recht om te zeggen: ik heb het dier recht gedaan; ik houd van de dieren. De meesten houden alleen van de dieren als een soort spiegel voor zichzelf, waarvan ze de waarde niet beseffen. Dan mogen we verder nog iets niet vergeten. Wanneer wij spreken van dieren dan denken de meesten Uwer onmiddellijk aan huisdieren. Enkele gedachten aan een circus ontdek ik hier ook, verder iets over een dierentuin met terrassen of zoiets. Deze gedachten, mijne vrienden, zijn erg beperkt. U heeft meer vijanden onder de dieren; de insecten zijn ook Uw vijanden. U vecht tegen de kraaien omdat ze lastig zijn. U denkt dat het dier er alleen maar bestaan mag, wanneer het Uw wereld en Uw gemak niet stoort. U moet echter de zaak anders stellen. Daar waar het gaat om het behoud van de ontwikkelde mensheid tegenover de onontwikkelde wereld van het dier, heeft de mens het recht om te vernietigen. Overal waar deze belangen niet onmiddellijk zijn, heeft de mens géén recht om te vernietigen. En dan heb ik hier dus een onderwerp met U behandeld over dieren. Wanneer U daar nog commentaar op hebt te geven of vragen over hebt te stellen - uitdrukkelijk over dit onderwerp - ben ik gaarne bereid U daarover nog verder te woord te staan.

- x Het doet me enigszins eigenaardig aan de opzet van Uw beschouwing, dat er zoveel dieren op de wereld waren die de mensen jaagden, want wij lezen dan toch ook in de Schrift: "God schiep de aarde en zag dat het goed was." Dat vind ik wel een eigenaardig iets, dat toen de mens een minderwaardige was, terwijl daar de mens toch ook als hoofd van de schepping betiteld wordt.
- De mens wordt als hoofd van de Schepping betiteld, inderdaad. En waarom is hij dat? Door zijn gedachtenvermogen, maar zeker niet door zijn fysieke kracht. Wanneer U natuurlijk erop staat -nogmaals- om de symbolische verhandelingen in het Bijbelverhaal als woordelijke werkelijkheid te lezen, dan heb ik hier onzin gesproken. Maar wanneer U zich de moeite wilt getroosten om de historisch nog nawijsbare verhoudingen na te gaan, dan zult U vinden dat ik geen woord teveel, waarschijnlijk zelfs enkele woorden te weinig heb gesproken. De mens wás niet de vol-einde mens. De mens is een wezen dat zoals alle andere wezens langs de weg van mutatie gekomen is tot zijn huidige vorm, capaciteiten en vermogen. En wanneer U daarmede rekeninghoudt, dan kan U misschien dit betoog eigenaardig aandoen, maar dan mag ik toch zeggen dat deze eigenaardigheid dan niet gelegen is in het -zover mij bekend is - volledig juiste en feitelijk juiste dat ik U mededeelde maar alleen in Uw opvattingen omtrent de mens zelve, waarbij misschien de mythe een zeer sterke indruk op U maakt en de gelijkenis en het symbolische verhaal tegenover de barre, en daarom voor de mens vaak wat onaangename werkelijkheid.
- x Ik zou gaarne van de inleider nog iets horen over de mutatie van dezelfde geest van dieren in de verschillende soorten.
- Juist, ik wil daaraan gaarne tegemoetkomen. Het dier is vanaf zijn kleinste en meest primitieve vorm beziel. Waar echter de vorm primitief is, zal geen volledige vereenzelviging van de geest met het wezen kunnen plaatsvinden. Is het besef dat dit deze levensmogelijkheid als uiterst bereikbaar wordt gesteld, volledig door de geest verworven, dan zal deze geest dus zich moeten uiten in een volgend wezen. Wij kunnen over het algemeen als volgt de zaak stellen: tweevoudige mutatie-mogelijkheid voor de geest. Eerste: primitief dier, meercellig-dier, primitieve plant, levende plant, waterdier, waterdier-zoogdier, zoogdier van de primitieve vorm tot de grotere vormen b.v. laten wij zeggen van de muis tot het

paard, vandaar tot de mens. Andere vorm: primitieve schimmel, grote schimmel, mosachtig gewas, bloemdragend, althans bloeiend plantje, kan dus ook gras zijn b.v. Van gras uit, of van bloeiend plantje uit, een splitsing van het bewustzijn dat totnogtoe voor een aantal van de soort praktisch collectief was, boom, of in ieder geval houtstengelige plant, houtstengelige plant - vogel, vogel verschillende trappen door, tot de meest handige en vaak de meest brutale daarvan, vandaar vaak mutatie naar huisdier of in andere streken naar het jagend roofdier, vandaaruit mutatie-mogelijkheid van de geest naar de mens. Op deze beide aangegeven hoofdlijnen zijn natuurlijk talloze individuele variaties mogelijk. Gezien de totale stroming echter, kunnen wij deze beide lijnen wel als de beste en de grootste beschouwen, als de grondlijn en basis voor elke variatie die verder op kan treden. Ik hoop dat dat antwoord voor U voldoende is.

x Het is een zeer interessant antwoord; misschien dat er later nog eens op teruggekomen mag worden?

- In grover verband...

x (Andere vragenstelster) Volgens U is het dier bedoeld als menselijke voeding en kan de mens niet zonder vlees leven. Ikzelf leef al 25 jaar zonder vleesvoeding.

- Ik zal U zo antwoorden. Ik mag dan nog even terugkomen op wat ik nog wilde zeggen tegen de vorige vraagsteller. Dit onderwerp, de ontwikkeling van het dier, zal zeer zeker te zijner tijd in een vollediger vorm nog naar voren worden gebracht, zij ligt op het ogenblik echter te ver buiten de cyclus van onderwerpen die wij ons voorgenomen hebben voor de Kersttijd met U te behandelen, dan dat ik U met zekerheid zou kunnen beloven dat onzerzijds dit onderwerp in deze periode reeds zal worden aangesneden. Dank U. En nu U.

x (vraagstelster wil de vraag herhalen).

- Ja, Uw vraag heb ik heel goed verstaan en ik zou ze zelfs woordelijk kunnen herhalen. Als U mij toestaat ten aanzien van de vleesvoeding enige opmerkingen te maken. Allereerst: afhankelijk van de klimatologische omstandigheden is er in het menselijk lichaam de noodzaak of niet de noodzaak om dierlijke voeding tot zich te nemen. Wanneer b.v. een Kalmuk of een Eskimo zich volledig zou onthouden van vleesvoeding, ben ik zeer bang dat wij op een gegeven ogenblik twee Eskimo's in de kou tegenover elkaar zouden zien zitten gezichten trekken en klappertanden en misschien dan nog tegen een vrager beweren dat zij op het ogenblik een koude oorlog voeren. Veel verder zouden hun levensmogelijkheden niet strekken en het ras zou weggevaagd zijn. Daar staat tegenover dat in de tropische zone een vleesvoeding niet alleen overbodig, maar in vele gevallen voor het menselijk organisme zelfs misdadig genoemd kan worden. Een tropische zone biedt voldoende calorische waarde in het warme klimaat dat allereerst er dus geen noodzaak is om brandstof of een hoog-calorische waarde tot zich te nemen. De natuur geeft een grote rijkdom van eetbare planten en vruchten. Ook hier dus niet de behoefte om de voeding te doen bestaan uit dierlijk voedsel. Daar komt bij dat dierlijk voedsel in deze zones aan een betrekkelijk snel bederf onderhevig is; hierdoor een grotere mogelijkheid tot optreden van ziekteverschijnselen vanaf spijsvergiftiging tot de meer eenvoudige, minder tot uiting komende vormen als: ontstaan van onzuiverheden van het bloed, uitslag e.d. Ten opzichte van het gematigd klimaat, kan men over het algemeen dit zeggen: het is op het ogenblik nog niet mogelijk om voor alle mensen op aarde in de gematigde klimaat-zones een zodanige hoeveelheid plantaardige vetten ter beschikking te stellen van een zodanige kwaliteit, dat deze als voldoende substitutie voor dierlijke vetten en dierlijk voedsel aanvaard zouden kunnen worden. Hier bestaat dus de noodzaak dat enigerlei voedsel, dierlijk voedsel, nog wordt genomen. Waar men echter overgaat tot het rijkelijk nuttigen van vleesvoeding, vooral dan wanneer het klimaat dit niet noodzakelijk maakt en geen grote hoeveelheid spijsvet door U hoeft te worden opgenomen in zeer korte periode, in zeer korte tijd, is de vleesvoeding ook hier af te raden. In doorsnee kunnen we verder omtrent de voeding door het gebruik en verteren van dierlijke weefsels, nog het volgende te zeggen: Elk dierlijk weefsel heeft een zekere voorvorming, het heeft verder een chromosomatische voorbestemming, als U weet wat ik daarmee bedoel. Er zijn dus zekere - aan het dier eigene - factoren in vastgelegd die erfelijk bestemmend blijken zelfs vaak. Deze dingen komen n.l. niet alleen voor in de zaadcellen maar ook in elke cel, zij het in een eenvoudiger en minder gecompliceerde vorm. Hierdoor zal het lichaam bij het gebruik van dierlijke voeding, deze ingelegde eigenschappen moeten overwinnen. Deze overwinning betekent vaak voor de spijsverteringsorganen een meer dan normaal grote werkzaamheid; hierdoor kunnen dus ook bij overmatig gebruik van vlees verschillende onaangenaamheden ontstaan als er zijn: bezinkselvorming in het bloed, foutieve omzetting soms van suikers in het lichaam, verder het ontstaan van gezwellen, woekeringen etc., vatbaarheid voor bepaalde ziekten. U ziet dus dat ik tracht om dit probleem volledig onpartijdig te bezien. Ik ben er echter van overtuigd dat het onder de huidige omstandigheden niet slechts niet raadzaam, maar zelfs niet

mogelijk zou zijn zonder ernstige lichamelijke nadelen een ieder - en wel plotseling - terug te brengen tot een vegetarisch of zelfs half-vegetarische leefwijze. Ik meen dan ook dat, wanneer men in deze richting zou willen werken, het noodzakelijk zou zijn bij de jeugd te beginnen en daardoor een geslacht te scheppen dat een ander smaakorganisme, een verfijnder smaakorganisme nog kan verwerken, hiermede de lust voor voeding dus op een gunstiger basis stellende - iets wat voor de spijsvertering van groot belang is - en dan ten tweede ook een volledige zuiverheid van het lichamenlijk wezen zover als mogelijk is door voeding in de hand te werken. Waar deze kinderen zeer zeker tot de sterksten en de sterkeren onder het totale volk zullen behoren, zullen zij uiteindelijk misschien voldoende invloed uit kunnen oefenen om al datgene wat niet noodzakelijk is - gezien het offeren van het dier als menselijke voeding - te elimineren. Voor de gematigde zone waarin U leeft echter, zou dit nooit geheel mogelijk zijn. Ik hoop dat dit antwoord voldoende is. Over dit onderwerp geen vragen meer, vrienden?

- x In het beantwoorden van de voorlaatste vrager meen ik opgemerkt te hebben dat U van de veronderstelling van de evolutieleer van Darwin uit kan gaan. Is dat zo?
- Neen, U kunt wel uitgaan van de mutatieleer van Mendel. Darwins evolutieleer berust op een geleidelijkheid van ontwikkeling en deze geleidelijkheid van ontwikkeling is alles behalve waar. Als zodanig moet zij dus gedeeltelijk ter zijde worden gesteld. Waar echter de mutatieleer - rekening houdende met invloeden, ook van buiten het wezen inwerkende - een volledige verklaring geeft voor de verschillende ontwikkelingsvormen zoals zij zich voordoen, meen ik dat deze voor het grootste gedeelte aanvaardbaar is, vooral waar zij het mogelijk maakt cosmische invloeden als mede-vormbepalend aan te trekken en te noemen, zonder daarbij aan de wetenschappelijke waarde dezer mutatieleer iets af of toe te doen. Dan, mijne vrienden, laat ik het woord over aan de volgende spreker, die een onderwerp naar Uw eigen keuze voor U zal behandelen. Ik dank U voor Uw aandacht en ik wens U een goede avond.

De ORDE DER VERDRAAGZAMEN houdt haar bijeenkomsten iedere Vrijdagavond (8 uur) in het Gebouw "KEN U ZELVEN", de Ruyterstraat 41, d e n H a a g.
Bezoekt deze regelmatig en introduceer zoveel mogelijk Uw vrienden en kennissen, voorzover zij serieus van ons werk willen kennismaken.

Goeden avond vrienden,

Een onderwerp naar Uw eigen keuze. Wat mag het zijn vandaag?

- x Zoudt U wat van de elementaal- of natuurrijken kunnen vertellen? Bestaan in dit verband wisselkinderen? Dus hiermede wordt bedoeld een kind wiens geest geen mensengeest, maar een elementaal is.
- Nu, wat het laatste aangaat kunnen we kort zijn: neen. Kijk eens aan. Het is aardig om te praten over de rijken van de elementalen, maar wat zijn eigenlijk de elementalen? We kennen natuurlijk de aardgeesten. Ja, wat is een aardgeest? Stel een berg; die berg bestaat voor een heel groot gedeelte uit hetzelfde gesteente. Dit gesteente heeft een primitief bewustzijn. Gezien dat primitieve bewustzijn bestaat er een collectief ervaren, waarbij elk deel van het gesteente dus deel heeft aan de ervaring van alle andere delen van het gesteente. Resultaat: er is sprake van een zeker bewustzijn dat een uitingsvorm mogelijk maakt. Een dergelijk elementaal kan natuurlijk op een gegeven ogenblik ook een gestalte aannemen, een gestalte die niet zijn eigen is, maar dan hebben we toch nooit te maken met een elementaal in de zin van één enkel bewustzijn, maar alleen van de som van een aantal bewustwordende geestelijke krachten die als uiting de elementaal als vorm neerzetten. Wat hebben we dan voor verschillende elementen, ja, ik bedoel hier eigenlijk chemische elementen en vormelementen; dit zijn twee verschillende dingen. Je hebt allereerst natuurlijk bij de verschillende grote massa's die op de aarde overheersend zijn, absoluut geestelijke bewustzijnsvormen die tot uiting kunnen komen. Dat zijn dan vaak de z.g. aardgeesten en vandaar ook dat men U over het algemeen het aardmannetje voorstelt als een soort mijnwerker, ofschoon ik niet geloof dat er ooit één aardgeest is die een dag fatsoenlijk werk heeft uitgevoerd, hoor, want tot zover reikt dat bewustzijn niet. Nu, dan gaan we weer verder. Wanneer zo'n geest het resultaat is van een gezamenlijk, van een collectief bewustzijn, kan ze nooit als persoon en nooit als reëel sekse-hebbend worden voorgesteld. Dus er zijn geen echt-mannelijke en geen echt-vrouwelijke elementalen, ofschoon voor de mens dat misschien moeilijk is, omdat vooral het vrouwelijke op aarde nog wel eens als zeer elementaal beschouwd wordt, om niet te zeggen elementair. Maar enfin. Dus, geen sekse-verskil. Wat hebben ze dan wel? We kennen geesten die leven in bepaalde verbindingvormen en als U spreekt over de vuurgeest dan heeft U te maken over het algemeen met de elementaal die verbonden is aan ozon, van zuurstof als U het gemakkelijker wilt hebben. En zo heeft U overal steeds weer dus te maken met een elementaal,

maar deze verbinding van zuurstof als levensverschijnsel aanvaardende elementaal is weer een ander dan degeen die in de lucht is. Ook in de wind zijn ze, in het water zijn ze, overal. Soms kunnen zij gestalte aannemen, wanneer n.l. het bewustzijn zodanig gevestigd wordt op een bepaald wezen of op een bepaald zijn dat zij dit imiteren. Je zou kunnen zeggen: de doorsnee elementaal is een soort aap van de geest; wanneer hij iets ziet dan bootst hij het na. Onder ons gezegd: zou het daar niet aan liggen dat zoveel elementalen spot- of kwelgeesten zijn? Met het voorbeeld van de mensheid vóór zich zouden ze moeilijk iets anders kunnen worden. Maar, om weer verder te gaan, dan hebben we verder nog de meer gevormde elementalen die wel al persoonlijkheid hebben. Zij zijn de dragers van bepaalde principes als b.v. een bos. In een bos kan door een gezamenlijk begrip, een gezamenlijk doorleven der omstandigheden ontstaan een aantal elementalen, d.w.z. uitingvormen van enkele delen van het bos of zelfs van bijzonder oude bomen, die daar dan hun eigen dingetjes doen. Zo bestaat er dus een ongelimiteerde mogelijkheid om deze elementalen naar voren te brengen. Maar stelt U zich nu eens voor dat er werkelijk sprake zou zijn van wisselkinderen. Wat zou er dan moeten gebeuren? Dan zou een menselijke geest in het bewustzijnsrijk van zo'n elementaal moeten kunnen leven. En dat zou heel aardig en aanvaardbaar zijn als die menselijke geest als een nuchter en onbeschreven blaadje de wereld infladderde. Maar de geest die op aarde komt heeft al een hoop doorgemaakt, zij is al gevormd. Nu ja, en ik heb nog nooit iemand gezien die probeerde om een vierkante stop zo in een ronde cirkel te passen dat hij die hele cirkel vulde; dat kan niet. Neem je nu de elementaal dan is die precies hetzelfde; hij zal niet de volledige menselijke lichaamsvormen zelfs kunnen aanvaarden als voertuig, alleen imitatief, dus als idioot, en daar voelt hij ook niets voor. De menselijke geest dan, wat zou die moeten doen? Die zou dan in zo'n rijk van elementalen rondzweven en zou te groot zijn; die zou er ook niet in passen, want die zou individueel willen handelen met verantwoordingsbesef, met een begrip voor oorzaak en gevolg. En dat kan de elementaal niet doen, daar is hij nog niet ver genoeg voor. Dus als er nu van die wisselkinderen zouden komen, ja kijk eens, dan zou je vandaag of morgen te maken krijgen, nietwaar, met een kind dat niets anders doet dan plagen en een boom die zelf uit zijn takken bankjes maakt omdat hij denkt dat het voor de mensen goed is om in de schaduw te rusten. Dat kinderen zo nu en dan kunnen plagen dat is een eigenaardige eigenschap, dat ben ik volledig met U eens, maar dat ze gewisseld zijn, neen. Wat wel mogelijk is - maar dat is weer heel wat anders - is dat de kinderlijke geest in contact kan komen met de wereld van elementalen en dat zo'n kind dus met onzichtbare speelkameraadjes gaat spelen, dat zo'n kind dingetjes doet waarvan je zegt: ja, maar hoe kan dat nu? Het lijkt wel tovenarij. Dat is weer heel wat anders, want dan zal ook altijd in de verrichtingen die op zo'n wijze tot stand komen direct naar voren springen het erge eenzijdige daarvan, dus het niet-menselijke. Mens zijn dat betekent veelzijdig zijn; het zou eigenlijk moeten betekenen: alle kanten van de medaille tegelijkertijd zien, en dat bedoelen wij dan ook wanneer wij zeggen: "verdraagzaamheid" maar zover is de mens nog niet, dat komt ook nog. Dus, ja, ik vind het onderwerp wel erg belangrijk, maar wat moet ik er eigenlijk verder meer van vertellen? Je kunt zeggen: ja, maar vertel dan eens: hoe leven ze? Nu, niet als kleine mensjes. Er bestaan geen kabouters die wonen in paddestoelen, tenzij ergens in een sprookje, en er bestaan geen dwergen die schoenlappertje spelen en zeker niet die kleine mensjes die grote potten met goud verzamelen om ze ergens onder een hazelaarstruik te verbergen. Dat zijn allemaal maar sprookjes. Er bestaan zeker wel van die geestjes, maar hoe moet je je die eigenlijk voorstellen? Een vlinder; zou ik U kunnen vertellen, vrienden, wat een vlinder eigenlijk met zijn leven doet? Neen, nietwaar? U zoudt er geen jota van snappen. Juist, zo'n beest dat vliegt in de zon en hij eet, maar denkt hij nu wat, voelt hij nu wat? Ik kan het U niet vertellen, of ik moet U gaan zeggen: ja, het is een soort mensje, hij kruipt daar over die tak en hij hoort daar iemand in de buurt komen en hij denkt: o, als dat nu maar geen vogel is. En als hij ziet dat er een schaduw overheen vliegt, dan zegt hij: "o, pas op voor de rupseneters", zoals U zegt: pas op voor de Russen. Dat is natuurlijk onzin; zo denkt een rups niet en zo denkt een vlinder niet. En als ik nu over een aardgeest b.v. moet praten, ja, dan kan ik dat ook niet vergelijken; dan kan ik niet gaan zeggen: die aardgeest wil absoluut kwaad doen of hij wil goed doen. Hij heeft geen oordeel over goed en kwaad; hij handelt, hij kan beheerst worden door een groter intellect dat een aantrekkingskracht voor hem heeft; hij kan daar ook vijandig tegenover staan, hij handelt instinctief en niet overlegd. En als U dat nu maar in Uw oren knoopt, dan geloof ik dat we eigenlijk het voornaamste gezegd hebben. Nu, vertel nu maar eens wat je allemaal nog op je hart hebt na afloop.

x Hebben de wisselkinderen laten we zeggen een soort bezetenheid?

- Ja, dat begrijp ik wel.
- x Maar dat bestaat toch zeker wel.
- Er bestaat wel bezetenheid, maar niet voor wisselkinderen d.w.z. elementalen. Bezetenheid is nooit mogelijk in de vorm van een volledige afwezigheid van de eigen geest en het helemaal erin pompen van een andere, want op het ogenblik dat eigen geest niet meer gebonden is, zelfs maar met vrucht, dan is het leven weg, dan kan het niet leven. Het heeft twee of soms meer persoonlijkheden in zich ... (band loopt af) Als U zegt "bezetene", best, maar dan altijd de eigen geest erbij, de eigen geest dat is het levensbeginsel van zo'n lichaam, en wanneer dat eenmaal als contact gevormd is en wordt die draad - die kan doorgesneden worden die levensdraad - dan zegt het lichaam ook: en nu staak ik. Begrijpt U? En alleen als de baas van dat lichaam een gast krijgt die hem weer de baas is, dan hebben we bezetenheid. Zijn we nu een klein beetje dichterbij de waarheid gekomen? Nu, verder geen mens meer die de hand-schoen wenst op te nemen? Neen, die is niet van mij die uitdrukking, die is van een collega die op het ogenblik bij mij staat. Ik weet niet of hij nog een spreekbeurt krijgt vanavond. Maar als dat dan niet het geval is vrienden, dan zullen we zeggen: gaat U dan maar rustig pauseren, want ik geef het medium vrij. Het was me een waar genoegen en tot ziens.

VRAGEN, welke nimmer een persoonlijk karakter mogen dragen, kunt U schriftelijk inzenden aan J.L.Buitendijk, Buys Ballotstraat 11, d e n H a a g.
U zult dan te zijner tijd in de VRAGENRUBRIEK het antwoord kunnen vinden.

Goeden avond vrienden,

Ik mag voor U vanavond de VRAGENRUBRIEK behandelen, dus vertelt U maar wat voor vragen er zijn. Op zuiver persoonlijke vragen kunnen we natuurlijk niet ingaan.

- x Deze schriftelijk gestelde vraag die zeer uitvoerig is - te uitvoerig om in haar geheel in het verslag op te nemen - is ter vergadering voorgelezen en uit het antwoord is duidelijk te verstaan wat vragensteller bedoelt.
- Ja, ik moet zeggen: wat daar allemaal gezegd is, is heel mooi, maar uiteindelijk komt daar een ding uit naar voren. Hoe kunnen wij tot verloochening komen? Wel, en daar is weer het antwoord, nietwaar: beschouw Uzelve. Dan wordt er gezegd: totdat men gereinigd is van alle verlangen, behalve het verlangen om de wil van God te doen. Ik geloof dat ook dit verlangen, deze begeerte, uiteindelijk terzijde zal moeten worden gesteld, want hoe wil men tot inzicht komen - de tweede phase - wanneer men niet eerst afstand heeft gedaan van het eigen oordeel over Gods wil, wat toch gefimpliceerd wordt door de stelling van de vragen. In deze eerste phase kan men natuurlijk de methode van Ignatius (door vraagsteller aangehaald) volgen. Men kan evengoed de leer van de Yoga volgen - de leer van Yog - men kan kortom elke methode gebruiken. De leer van Ignatius is opgesteld specifiek katholiek - Rooms Katholiek uitdrukkelijk - waar zij werd gevestigd binnen deze kerk en als steunpaal van deze kerk. Deze kerk heeft dat niet altijd kunnen erkennen; zij heeft meerdere malen deze orde verboden en zelfs in de ban gedaan. De methode om begeerte-loos te worden is niets anders dan begrijpen wat het verlangen is, en het begrijpen wat het verlangen is stellen tegenover de werkelijke waarde van het verlangde. Wanneer men dat doet dan zal de begeerte sterven; dat is de werkelijke weg. En dan krijgen we uiteindelijk het oude Boeddhistische pad: "begeer niet en laat U niet leiden door begeerte en God zal U leiden", wat dan inhoudt de tweede trap. Wanneer gij dit echter bereikt - dat ge U door God laat leiden - dan zijt ge inderdaad rein van hart, dan is er absoluut niets meer wat U tot een onrechtmatige daad aan kan zetten, want U heeft geen enkel begeren meer, geen enkel verlangen dat U zou drijven om ten koste van iets of iemand Uzelve iets te verwerven. Dit is voor een mens te bereiken, maar zeer moeilijk. Te moeilijker wordt dit waar de mens over het algemeen de nadruk legt op zijn zakelijk leven en sociale omstandigheden en - geneigd om zeer veel te doen - over het algemeen toch niet geneigd is om zijn eigen sociale sfeer te verlaten, iets wat met deze oefeningen uiteindelijk toch als praktisch feit gepaard moet gaan, daar we anders in de theorie blijven, maar het is mogelijk voor een mens om dit te volbrengen. En is het eerste volbracht, dan wordt het tweede volbracht; is het tweede volbracht - wordt men geleid door God, leeft men dus onmiddellijk uit de goddelijke kracht, uit het goddelijk bewustzijn - dan zal men inderdaad ook God zien, want men kent zichzelf en kan door zichzelf dringende tot de diepste kern komen, tot onmiddellijk contact met het goddelijke en zich daarvan bewust zijn. Ik hoop dat dit korte antwoord in deze "vragenrubriek" - ik kan het niet lang maken - voldoende is om althans enigszins onze inzichten duidelijk te maken.
- x In de belangrijke voordracht van 4 Sept. no. 43 over "Schepsel en Dogma" wordt

bij de verklaring overgesprongen naar axioma en verder naar geordende handelingen van dieren, de eend, de kat enz. Dit laatste juist is oorzaak dat ik een stel woorden (begrippen) op noem die m.i. ook met de vorming van dogma's in de eigen geest te maken moeten hebben, en dit lijkt me zeer belangrijk in verband met onze innerlijke drang, ervaring, levenskunst, bewustwording, wijsheid. De woorden, begrippen, die ik dus noem zijn: dogma (kan heel zuiver zijn), axioma, instinct, gewoonte, onvolkomen inzicht, gespletenheid van geest, idée-fixe. Het gaat dus hoofdzakelijk over de laatste vijf, terwijl de laatste drie voor ons misleidend kunnen zijn. Hoe kunnen we hier uitkomen?

- Heel eenvoudig: gespleten persoonlijkheid is uiteindelijk niets anders dan een uiting van een onvolledig inzicht in de waarden van de eigen persoonlijkheid, waarbij beide zijden van de persoonlijkheid tegenover elkaar worden gesteld, in plaats gezien als één geheel. Instincten zijn niets anders dan de wetten die erfelijk zijn ingelegd in het stoffelijk wezen en dus niets te maken hebben met de geestelijke rijpheid, en zijn uitsluitend gericht op de instandhouding van dit stoffelijke voertuig. Gewoonten kunnen uiteindelijk instinctief ook herhaald worden en zijn dus erfelijk indien zij door meerdere geslachten als levensgewoonten werden aanvaard. Wanneer U zich aanwent om allemaal^{om} acht uur 's avonds te gaan slapen, dan zullen Uw kinderen over vijf of zes geslachten niet anders kunnen doen dan ook om acht uur gaan slapen omdat dit in hun hele wezen is ingeschapen. Het is dus heel begrijpelijk dat al deze dingen en vooral deze laatste drie, moesten worden gezien als niets anders dan zuivere verschijnselen der persoonlijkheid, de idée-fixe daarbij is een ontkenning van de waarden van het eigene, met de bedoeling daardoor een eigen waardeverheffing te krijgen. Zij komt meestal voort uit deze gespleten persoonlijkheid, uit het onvolledig inzicht, waarbij men zich concentreert op één punt, daarbij alle andere punten voorbijziende. Wanneer dit inderdaad hevig wordt, kan het zich ook in stoffelijke vormen uiten, geeft aanleiding tot hallucinaties e.d.. Idée-fixe is niet erfelijk maar is altijd iets, uit de persoonlijkheid zelf geboren. Ook waar het instinct, gewoonteloven, hetzelfde zijn, kan de idée-fixe sterk verschillend zijn naar gelang het gewicht dat door de persoonlijkheid wordt gelegd op bepaalde punten van de persoonlijkheid. Ik geloof dat ik daarmee in dit korte bestek alles gezegd heb wat ik zeggen kan over deze vraag. Is er iemand die er wat over te zeggen heeft verder? Neen? Dan gaan we verder.
- x Gaan de dieren over in een groepsgeest? Geldt dit voor hogere zowel als lagere diersoorten? Hoe komt deze groepsgeest tot meerdere bewustwording?
- Ja, groepsgeest kunt U eigenlijk het beste zien als een kleuterklasje. Er is iemand die is de baas, de baas die bepaalt de indeling van het programma: nu doen we dit, dan doen we dat. Deze groepsgeest tracht daarbij dus de individuen op te bouwen tot een beeld dat als ideaal gevormd was in deze groepsgeest. Het resultaat is, dat de individuen binnen deze groepsgeest overgaan, binnen de beperking van deze groepsgeest rijp worden. Zij kunnen echter individueel stappen buiten het onmiddellijk vormingsbereik van deze groepsgeest en zullen dan voertuigelijk niet meer in deze zelfde groep terug kunnen keren. Zij moeten dus als groepsgeest gezien worden totdat zij de rijpheid bereikt hebben die hen daar buiten stelt. Hun vormbewustzijn blijft nog hetzelfde. Laten we zeggen "hond", hond gaat over, hond heeft zoveel opgeofferd voor z'n baas - dat kan eens een keer voorkomen, nietwaar - en heeft zoveel genegenheid gehad voor de mens, dat er in dit wezen waarden zijn ontstaan die liggen buiten de idealen van de groepsgeest. Dan zal de verschijningsvorm van het wezen nog steeds zijn "de hond", totdat de nieuwe verschijningsvorm wordt gekend, maar dit wezen zelf is eigenlijk niet meer als hond aan te spreken, het is al weer een trapje hoger, het heeft zich vrij gemaakt van deze groepsband, kan daarvoor event. een volgende groepsband aanvaarden. Hoe hoger de groep staat hoe losser het verband tussen groepsgeest en de individuen van de groep. Dit is opmerkelijk b.v. bij rassen en zelfs bij wereldgeesten. Het verband tussen hen en hun producten als het ware. Ja, producten is ook niet juist gezegd, delen die zij vormen, de delen van hun wezen die zij vormen; laten we het zo uitdrukken, is dan vaak geheel los, waarbij uiteindelijk de wereldgeest vaak afstand doet van elke persoonlijke relatie met het individu, elke persoonlijke controle van de impulsen en handelingen van het individu, maar daarvoor in de plaats stelt een algemene conditie waaronder het individu moet leven en waardoor het toch geleid wordt in de vorm en in de richting waarin de wereldgeest verlangt. Ik hoop dat het antwoord duidelijk genoeg is. Iets over te zeggen? Niet? Volgende vraag. Ja, toch?
- x Ik meende dat de wereldgeest een hogere geest was dan wat men groepsgeest noemt, een groepsgeest een lager soort geest dan de individuele geest en dat de wereldgeest daar boven stond.
- Neen, dat is niet juist. Kijkt U eens, de groepsgeest moet U niet zien als een individuele geest, U moet de groepsgeest zien als laten we zeggen een meester, een hoge geleide, die dus een bepaalde soort of groep ontwikkelt of

tracht te ontwikkelen, het bewustzijn in deze groep tracht te doen evolueren zodat zij in een volgende groep van geestelijk besef kunnen worden opgenomen; het zijn dus schoolmeesters. En nu weten we allemaal: er zijn schoolmeesters en bovenmeesters. De wereldgeest is de bovenmeester, die dus de baas is over alle groepsgeesten, omdat hij de condities schept waaronder ook de producten en de individuen onder invloed van de groepsgeest staande, zullen leven.

- x Dus de mens valt eigenlijk - ook al is hij individueel - toch ook onder een groepsgeest.
- Inderdaad, U staat dus onder rassengeest, U heeft bepaalde rassengeesten en zelfs volksgeesten. En hoe sterker Uw eigen bewustzijn van gebondenheid aan een bepaald volk of ras bestaat, zoveel te sterker zult U ook nog onder de invloed van deze geesten staan.
- x Er bestaat toch ook een groepsziel.
- Neen, een groepsziel bestaat niet, tenzij U God een groepsziel wilt noemen, en ik geloof niet dat dat verstandig is.
- x Ik dank U wel.
- x Vrienden van mij, een jong echtpaar, wonen in een huis waar voor drie jaar de moeder resp. schoonmoeder in woonde voordat zij is overgegaan. Dat was een bijzonder materialistisch ingesteld mens. Nu nemen zij in dit huis sedert enige tijd z.g. spookverschijnselen waar d.w.z. er wordt hard gestampt op de zolder en de kinderwagen vliegt van de ene hoek van de kamer naar de andere, er wordt met deuren geslagen e.d. Nu vermoeden zij dat deze overgegangene moeder, resp. schoonmoeder dan, iets te zeggen heeft, iets tot uiting brengen wil. Is dit mogelijk en zo ja, op welke wijze zou dit opgelost kunnen worden?
- Allereerst zult U moeten beginnen - en dat is misschien erg wreed om dat te zeggen - maar met deze verschijnselen zelf zoveel mogelijk onmogelijk te maken. U zult dus maatregelen moeten treffen om het huis als het ware te beschermen. U kunt dit op verschillende wijzen doen; U kunt het zelfs doen met de normale wijding van het huis, gebruikmakende van wijdingsformulieren en b.v. gewijd water. U kunt het verder ook doen door het stellen van bepaalde vruchten op de plaatsen waar de verschijnselen het meest voorkomen; ik denk hier o.a. aan het veel geroemde knoflook en dan wel speciaal de bloeiende vorm daarvan. Wanneer U deze verschijnselen dus eenmaal hebt bedwongen, enigszins hebt teruggedwongen - zo mogelijk gelocaliseerd tot een enkele plaats - probeert U dan op deze plaats tijdens de verschijnselen iemand te krijgen die, hetzij zie-ner is - de meest gunstige over het algemeen - hetzij iemand die mediamiek is. In een dergelijk geval voor een sprekend medium niet erg gunstig, zelfs voor een schrijvend medium nog altijd enigszins riskant. Het beste is dus een helderziende, een waarnemer of waarneemster, die in staat is het beeld te zien en de impressies van dit beeld event. te ontvangen. Dan heeft U de mogelijkheid dat hier inderdaad resultaat mee te halen is. Zou ook dit nog niet helpen, dan moet ik U tot mijn spijt aanraden om elk contact met een dergelijke geest te verbreken en wel om de eenvoudige reden dat de onmogelijkheid om op een dergelijke wijze tot uiting te komen, dan vaak leidt - vooral bij een diep materialistische geest - tot handelingen en uitingen die ook voor de mens niet alleen hinderlijk maar schadelijk kunnen zijn. Ik hoop dat het antwoord voldoende is.
- x Ik dank U zeer.
- x Wat is het juiste standpunt van de opvoeder inzake het toegeven aan, naast het onderdrukken van de kinderlijke sexualiteit?
- Ik geloof dat kinderlijke sexualiteit in een heel verkeerd daglicht wordt gezien over het algemeen. De mens heeft op aarde helaas de ongelukkige gewoonte om sekse te beschouwen als iets waarvoor je je moet schamen. Dat is helemaal niet waar. Wanneer het kind sexuele neigingen krijgt - dus in de puberteitsjaren in hoofdzaak - dan is het verstandig om het kind te wijzen op de ernstige consequenties en verantwoording daaraan verbonden, en dit niet een enkele maal - in één enkel vertrouwelijk praatje - maar regelmatig, dus het sexuele te maken tot een normaal deel van het leven. Daarbij heeft men dan bovendien er zelf zeer streng op te letten dat men zelve in dergelijke gevallen - dus bij sexuele handelingen etc. - altijd zich volledig onderwerpt aan de voorwaarden die door een verantwoordelijk ondergaan van deze levensnoodzaak, is het uiteindelijk voor de instandhouding van het ras, nietwaar, worden geboden. Men mag er geen sensatie van maken, men mag het kind niet te ver remmen. Het klinkt misschien een beetje vreemd als ik in antwoord op deze vraag zeg: een optreden van tijdelijke onanie bij kinderen - zelfbevrediging - is niet abnormaal. Wanneer het echter ontdekt wordt doet men verstandig het kind erop attent te maken dat deze handelingen niet goed zijn. Waar het alleen betreft lustgevoelens in de droom, dat is een normaal verschijnsel van een bepaalde periode van rijpheid. Daar moet men niet over vallen; dergelijke dingen moet men dus niet met te grote gestrengheid behandelen, wel moet men proberen er invloed op uit te oefenen door het kind de zaak

- eenvoudig open te leggen, zover als dat mogelijk is. En wanneer dat gebeurt dan zal het misschien gemakkelijker zijn - vooral in de puberteitsjaren, de groeiende puber - het begrip van verantwoording bij te brengen door het wegnemen van de nieuwsgierigheid, die de geheimzinnigheid van volwassenen heel vaak sterk wekt en daardoor een meer dan normale aandacht richt. Juist op het sexuele probleem kan men veel beter het geheimzinnige daarvan wegnemen, maar de nadruk leggen op de verantwoordelijkheid die ermee gepaard gaat. Wanneer men dat doet dan geloof ik dat men met zeer weinig verbieden in de meeste gevallen een heel eind weg kan komen. Ik hoop dat dit antwoord voldoende is.
- x De reactie welke bij Venus gewekt wordt vanwege de atoomsplitsing op deze planeet aarde, welke het magnetisch veld van Venus storend beïnvloeden.
- Ja, wat is de vraag daarover?
- x Kunt U iets vertellen daarover?
- Ja, wat moet ik daarover vertellen? Het is inderdaad een feit dat die storing bestaat. Wat moeten we verder daarover zeggen? Dat is een storing, en deze storing die zal haar gevolgen daar niet zo sterk kenbaar kunnen maken als hier, om de doodeenvoudige reden dat de buitenste hul van Venus bestaat uit betrekkelijk onder zeer hoge temperatuur gasvormige metalen. Dus daardoor zal een uitstraling tot de kern niet zo sterk doordringen, maar wel zal de eigen reflexstraling van Venus daardoor sterk worden beïnvloed en dit zou gepaard kunnen gaan - maar gaat op het ogenblik nog niet gepaard - met een lichte evenwichtsverstoring ten opzichte van de aarde, Mars en de zon. En wanneer dat zou gebeuren dan zouden dus ook op Venus rampen voorkomen. Maar als die rampen mochten gaan gebeuren op Venus, dan kan ik U wel verzekeren, is er hier op aarde geen enkele reden meer om zich daarover bezorgd te maken.
- x Graag zou ik willen weten hoe U denkt over het graphologisch onderzoek van personen in verband met hun karakter, werkkring en studie.
- Kijkt U eens, graphologisch onderzoek heeft pas zin wanneer een wezen enigszins gevormd is. In de schooljaren zal een graphologisch onderzoek U wel iets, maar toch zeer weinig over de persoonlijkheid kunnen verraden. Een gevormd mens echter gaat zijn eigen karakter meer en meer uitdrukken in het schrift; dit komt tot uitdrukking in de vervorming van letters en het leggen van bepaalde lijnen, bepaalde berekeningen in het schrift etc. Deze nu geven aan in hoofdzaak de karaktertrekken van de persoon in kwestie. Zij geven bovendien vaak aan een bepaalde begaafdheid; wij kunnen b.v. zien een stiptheid bij de machinale stiptheid, wij kunnen zien een zekere artistieke losheid, wij kunnen zien een zakelijke puntigheid en we kunnen ook zien een flauwe, ik zou haast zeggen laffe schriftvorm die zonder helemaal het voorbeeld van vroeger te verlaten, verloopt in slordige lijntjes. Wij kunnen verder zien het karakteristiek aflopend schrift met een haast-, een driftbeweging er in, wij kunnen zien het gelijkmatig schrift. In deze schriften is het natuurlijk dus mogelijk om te zien waarvoor iemand dan wel ongeveer geschikt is, men kan het karakter aflezen en een deel althans van de geneigdheden, ^{deze} kunnen dan van toepassing worden verklaard op eventueel verder te volgen studie. Men kan dus direct zien waar de persoon uiteindelijk niet voor geschikt is, omdat hij daar het karakter niet voor heeft, en waar hij wel een mogelijkheid van slagen heeft. Het lijkt mij echter zeer moeilijk om absoluut definitieve aanwijzingen te gaan geven aan de hand van het schrift. Men kan een karakterschets maken, men kan graphologisch komen tot een beoordeling van een mens en de geschiktheid van die mens voor een bepaalde functie - dit is waar - niet onfeilbaar maar toch met een betrekkelijk grote zekerheid, die ik bij een absoluut kundig grapholoog zou willen stellen op zeventig tot tachtig procent. Dus in deze zin kan ik Uw vraag wel beantwoorden, Graphologie lijkt mij een wetenschap die nog te weinig wordt beoefend en waar men iets vanaf zou moeten weten, omdat het handschrift dan vaak een veel beter visitekaartje is dan het gezicht; het staat n.l. minder onder de voortdurende beheersing van de mens en als zodanig zou het erg prettig zijn te weten met wie je te maken hebt, en dat kun je uit het handschrift inderdaad te weten komen. Voor de rest geloof ik echter dat het foutief zou zijn alleen op grond van dat handschrift b.v. een studie in een bepaalde richting te sturen, vooral waar studies meestal plaatsvinden in die periode waar nog een voortdurende vorming en vervorming van de persoonlijkheid en uiteindelijk ook van het handschrift plaatsvindt. Als U dus studie-advies wilt hebben dan lijkt het mij verstandiger om een horoscoop na te gaan, nietwaar, de daarin naar voren komende bekwaamheden en mogelijkheden te zien en dan daarnaast een graphologisch onderzoek te doen plaatsvinden waaruit de geneigdheden van het ogenblik naar voren komen en deze te combineren. Dan lijkt me dat U wel een goed resultaat krijgt voor studie. Ik hoop dat dit antwoord voldoende is.
- x Hoe staat het met mijn vraag over de "Pistis Sophia", waarin n.l. een en ander vermeld staat over het leven van Jezus na de kruisiging? En in Matth. 11:7 en in 7: 32 heeft Jezus gezegd: Ik heb op de fluit gespeeld en gij hebt niet gedanst; Ik heb klaagliederen gezongen en gij hebt

niet geweend. Zoudt U ons willen vertellen wat dat betekent, event. met een nadere toelichting?

- Moeilijk. Ten eerste is mij alleen bekend omtrent het eerste onderwerp dat inderdaad een verder leven van Jezus wordt vermeld. Dit verdere leven van Jezus echter is hypothetisch, daar niet zeker is of deze persoon inderdaad dezelfde is als de Jezus die predikte in Judea, Galilea etc. Het tweede. Wanneer Jezus deze dingen zegt dan bedoelt Hij daarmee eigenlijk niets anders dan: Ik heb nu wel ontzettend veel voor jullie geofferd, mijn wonderen vinden jullie prachtig, jullie horen graag mijn redevoeringen aan, maar voor de rest ga je je eigen gang. Nietwaar, dat zou Hij vandaag aan de dag met evenveel recht kunnen zeggen, geloof ik. Ik hoop dat deze korte interpretatie op het ogenblik voldoende is; daar kunnen we later nog op terugkomen.
- x Acht U het mogelijk dat een dood dier weer tot leven gewekt wordt en dit dan jaren weer blijft leven?
- Ik geloof dat dat inderdaad mogelijk is, maar alleen wanneer de dood nog niet zover is ingetreden dat het onmogelijk is om door het herstellen van de hartwerking de levensgeesten wederom op te wekken. Dus ik geloof niet dat het mogelijk is als het dier dood is langere tijd en dat men het dan eventjes hokuspokus weer tot leven wekt en dat het blijft leven. Dat geloof ik niet. Ik geloof wel dat voor de meeste dieren het mogelijk is tot vier à vijf uur na de dood onder normale, enkele dagen onder abnormale omstandigheden. En dat is dan precies hetzelfde als met de mens. De mens kun je ook wanneer hij dood is en je hebt er iemand voor die als masseur voldoende handig is, het hart weer in werking stellen, nietwaar, door regelmatige massage. Circuleert het bloed eenmaal weer, dan kan men met kunstmatige ademhaling of zuurstoftoediening het leven weer opwekken, ook enkele uren nadat men zeide: deze mens is dood. Maar ik zal er wel bij vertellen: het kan alleen maar lukken wanneer het voor die geest inderdaad de tijd nog niet was om te gaan, want anders dan zou de draad voor die tijd gebroken zijn en dan helpt alle masseren en alle zuurstof niet meer. Ik hoop dat het antwoord voldoende is.
- x Het gaat hier niet om masseren, het gaat hier om het beïnvloeden van een dood beest met bepaalde trillingen, met bepaalde levenstrillingen.
- Dat kan hetzelfde resultaat hebben, ja.
- x Het kan hetzelfde resultaat hebben, maar deze levenstrillingen, is het dan ook mogelijk om die toe te passen op een mens, of zijn daar enige consequenties aan verbonden?
- Ja, daar zijn wel enige consequenties aan verbonden en de consequenties zijn n.l. deze: Wanneer U voor een dier dergelijke trillingen uitzendt is het niet zo heel erg, maar als U ze uitzendt dan beïnvloeden ze niet alleen de motorische centra maar ook de hersenen. Bij de mensen zijn de hersenen over het algemeen geladen met allerhand kennis, met allerhand herinneringen, en het zou kunnen zijn dat door deze trillingen een zekere verandering - hoe zou ik het zeggen - van het schakelbeeld in de hersenen plaatsvindt, waardoor dan een geestelijke verwarring niet uitgesloten is. Daar komt bovendien bij, nogmaals, dat deze opwekking nooit mogelijk zou zijn, als daar niet nog de tijd voor was, dus als dit inderdaad nog mogelijk is in het lot van de persoon in kwestie en wat dat betreft: ik heb hier gesproken over massage, juist om de wetenschappelijke mogelijkheid naar voren te halen die reeds bewezen is. De andere mogelijkheid als opwekking zelfs van iemand die meerdere dagen dood is, maar dan slechts voor enkele ogenblikken, zouden we ook kunnen bespreken, maar U ziet, de tijd draait nog steeds verder en ik wilde toch graag iedereen van antwoord dienen.
- x U weet dat in een kliniek gebeurt het wel eens bij de geboorte van een baby, dat de baby dood geboren wordt. Dus dan zou deze methode dan toch wel te gebruiken zijn om deze baby weer tot leven te brengen.
- Niet altijd. Het ligt eraan in hoeverre de scheiding tussen geest en stof zich reeds voltrokken heeft. Heeft hij zich niet voltrokken dan is opwekking mogelijk, zelfs tot - globaal genomen - twaalf tot veertien uur na de geboorte.
- x Dus daar zijn geen risico's aan verbonden?
- Daar zijn geen risico's aan verbonden. Het enige wat U wel zult krijgen daarbij dat is een tijdelijke overspanning van het zenuwstelsel, maar aangezien dit door een regelmatige behandeling dan verder ook weggenomen kan worden, geloof ik niet dat dáár een bezwaar aan verbonden is.
- x Mag ik even wat vragen? Maar het kind komt toch met een ondervinding van zijn vroeger leven?
- Die ondervinding is de ondervinding van de geest en is ^{niet} afgedrukt op de lichamelijke hersenen.
- x Kunt U ons zeggen wat de vuurbol was die Maandagnacht boven ons land gezien is en waarover de Utrechtse sterrenwacht nadere gegevens vraagt?
- Geen meteor, maar een voertuig van aardse oorsprong dat zich op zeer grote hoogte bewoog, niet bestuurd door levende wezens, maar mechanisch op afstand gecontroleerd. Ik wil er nog bijvoegen dat de voortplantingssnelheid, de voort-

bewegingssnelheid bedoel ik, van deze apparatuur ongeveer het tienvoudige was van de geluidssnelheid.

- x Er is hier een vriendin - ze zit vlak voor U - die heeft tekeningen gemaakt en ze weet de voorstelling er niet zeer zeker van. Zou U daar iets over kunnen zeggen, of is dat te moeilijk? Ze liggen vlak voor U; U hebt ze natuurlijk wel gezien, aldus de leiding.
- Ook dit zullen we zeer kort maken. Als U deze beide voorstellingen misschien aan de mensen wilt laten zien, ja? U zult opmerken dat in beide voorstellingen een voortdurend opgaande lijn wordt gegeven. Dit geeft aan een streven van het onderbewustzijn om tot het licht te komen. Verder zult U ontdekken dat een bloemmotief daarbij naar voren treedt, m.a.w. er is een begeren om te komen tot een zekere ontwikkeling; men voelt in zich het ontluiken van een zekere begaafdheid. Hiermede wordt in hoofdzaak de eigen psychische gesteldheid uitgedrukt en is hier dus meer sprake van een uitdrukking van de persoonlijkheid dan wel van een uitdrukking van een ander wezen. Deze uitdrukking echter wordt wel geleid - via het onderbewustzijn - door een ander wezen; dit mag ik er wel bij zeggen. U zult verder ontdekken dat in de vele kleurschakeringen, eigenaardig genoeg, het duister ook aan de bovenkant - die lichtlijn zou moeten zijn - nog een zekere boventoon voert. Wanneer U hiermede rekening houdt en U ziet hoe dit in verschillende kleuren is uitgedrukt, zult U ontdekken dat vooral verschillende lusten- en begeertekleuren hier een zekere donkere schaduw krijgen, uitdrukking van een nog niet volledige gevormdheid van het eigen wezen, ontevredenheid met het eigen wezen op bepaalde gebieden. Wanneer U dan verder de moeite neemt om het ene stukje te bekijken, dan zult U daarin zien een oog. Als U dat oog beziet, dan zal U verder de positie van dat oog opvallen, die bijna centraal is maar niet geheel, en deze kleine afwijking van het centrale betekent het begrip, het besef van een waarnemende en beïnvloedende kracht die sterker en sterker in dit leven ingrijpt. Deze tekeningen zijn dus niet gegeven als een uitdrukking van de astrale wereld, maar zijn bedoeld als een poging om aan degenen die dit tot stand heeft mogen brengen, iets van het eigen wezen uit te drukken. Ik hoop dat deze uitleg voor U voldoende is in haar korthed. Er zou natuurlijk meer over te zeggen zijn, maar ik meen dat dit volledig genoeg is, om U de rest bij verdere studie gemakkelijk genoeg te doen begrijpen. Ja, vrienden, ik geloof dat daarmede de "vragenrubriek" als afgehandeld kan worden beschouwd. Dan is het me een waar genoegen geweest om met U gesproken te hebben en ik wens U allen nog een zegenrijke avond toe verder.

ABONNEMENT OP ONS WEKELIJKS VERSLAG. Door storting van f 5.- op giro 517676 ten name van J. Rientjes, Havenkade 60 te Scheveningen (tel. 554162), verzekert U zich gedurende 10 weken van de ontvangst van ons orgaan dat 50 cent per nummer kost. Geeft ons adressen op voor het zenden van proefnummers. VAN ALLE REEDS VERSCHENEN NUMMERS HEBBEN WIJ NOG EXEMPLAREN IN VOORRAAD!

Goeden avond vrienden,

Wij gaan ook deze avond besluiten met HET SCHONE WOORD. Ik laat U voor deze maal de keuze van behandeling als zijnde: de meer prozaische sprookjesvorm of de ietwat lyrische zeggingswijze, normalerwijs door ons gebruikt. In beide gevallen stel ik U voor ten hoogste zeven onderwerpen - zo mogelijk zelfstandige naamwoorden - in deze these te verenigen. Wilt U Uw keuze bepalen?

- x Sprookje. LEVENSDOEL - VADERTROTS - ONSTERFELIJKHEID - BERGGEEST - GOLVING - BERUSTING - INSPIRATIE.

Waar de berggeest ons zo vriendelijk wordt bereikt, zouden we misschien verstandig doen om deze in de titel van ons sprookje reeds een plaats te geven.

DE BERGGEEST EN DE MENSENVADER (doodgewone vader van een klein kind).

In de tijd dat er berggeesten leven, leven er toch ook altijd mensen. Het is vreemd: hoe demonisch en hoe verwrongen een wereld er soms uitziet, altijd weer vinden we de mens, en van de mens is een van de aardigste verschijningsvormen altijd de vader, en vooral de jonge vader, de jonge vader die met gerechtvaardigde vaders trots neerziet op de spruit en de gehele wereld uitdaagt om te vertellen of er ergens een groter juweel van pasgeboren menselijkheid bestaat. Een dergelijke jonge vader ging dan lange tijd geleden - want het is natuurlijk heel lang geleden, daarvoor is het een sprookje - uit over het land en kwam door een bergkloof en, vreugdig om dit kind dat hem dan toch gegeven was, zong hij een lied en eindigde met een jubelende zang: Ik heb een zoon, de schoonste die er is. Dat nu hoorde de berggeest en een berggeest kan wel eens lachen. Deze lachte zo dat de stenen botsend naar beneden kwamen en met een daverend geweld wegstortten, vlak voor de voeten van de zanger, die verschrikt zijn lied staakte en verbleekt zich trachtte te verschuilen achter een rotsblok. En daar kwam dan uit de rotswand deze vreemde heerser van het hooggebergte. "Je hebt een kind, zeg je? Dat is goed, want hoe jonger een mens is, hoe onschuldiger hij is, en hoe onschuldiger een mens is, hoe meer kans dat de we-

reld beter wordt. Maar de schoonste...? Je weet niet, vriend, wat schoon is. Als je mij bewijst dat jouw kind het schoonste is, dan zal ik je geven hier deze grote zak met gouden dukaten; dan kun je naar huis gaan, dan is de armoede voorbij, maar als je niet bewijzen kunt dat je zoon het schoonste kind is, dat je vaders trots gerechtvaardigd is, dan zal je zoon op zijn zevende jaar veranderen in een pad." Dat is misschien niet erg vriendelijk, maar het is nu eenmaal zo de gewoonte van feeën en tovenaars en ook van berggeesten in een sprookje, en trouwens dergelijke dreigementen op een andere voet, zult U vandaag aan de dag nog wel eens te horen krijgen. Dus, de vader ging terug en hij beschouwde zijn zoon lang, heel lang en hij wist geen antwoord. En, zoals het in sprookjes gaat en misschien ook wel in het werkelijke leven, wanneer je bidt om iets dan krijg je plotseling een ingeving, een goddelijke inspiratie als het ware. Plotseling wist hij het antwoord en hij rende terug naar de kloof en hij riep met een vrolijke stem: "Berggeest, ik heb het antwoord gevonden." En er rommelden wat stenen en ietwat nieuwsgierig kwam de reusachtige nevelachtige geest te voorschijn en nestelde zich tevreden aan een overschaduwde helling. "Zeg op, mens." "Wel.. wel", zei de mens, "wat is er schoner dan een kind, en ziet mijn kind is pas geboren, geboren uit een liefde die me geluk heeft gegeven en die me tot steun zal zijn, misschien wel langer dan ik leef. En dat kind - nog niet besmet door de aarde of door onze wensen en verlangens - dat kind is geboren uit een goddelijke geest. Wat kan er schoner zijn op aarde dan een vonk van Gods licht, neergedaald en vlees geworden?" En toen lachte de berggeest, maar niet meer honend, maar zacht, zo zachtjes dat het was alsof de bomen vredig ruisend een ogenblik negen als groot, met een klank erin alsof er diep in de bergen een kerkklok luidde. "Je antwoord is goed, mens, omdat het van een mens komt, want waarlijk 't is een kind, een deel van goddelijke onsterfelijkheid op de wereld geplaatst, onsterfelijkheid die een korte tijd verder raast door de stof, om dan bevrijd weer op te stijgen, maar nog niet genoeg. Je loon heb je verdiend, maar je zult me vergezellen tot in mijn woning, want ik wil je iets tonen." En laten we nu maar eerlijk zijn, die vader was bang. Per slot van rekening, het gebeurt je niet elke dag dat je door een berggeest wordt meegenomen, ergens in een geheimzinnige woning zonder wanden, zonder deuren, ergens... Dat nevelachtige hol, het was doorweven met sluiers die zonder einde schenen te zijn, sluiers van nevel die golfd en in een eeuwige golving, zonder rust. "Zie hier, jij trotse vader", zei de berggeest, "onsterfelijkheid, ja, die bezit elk mens-kind, want het is uit God geboren, maar in een eeuwige golving moet dit onsterfelijke leven dwalen totdat het heeft geleerd dat alle lust is de verworping van het eigen wezen, dat alle zelfzucht is een smet die moet worden afgewassen vóór men terug kan keren. Zorg dat je kind nooit, nooit in deze kille woning komt. Jij die trots bent, jij die gelukkig bent, bedenk, je geluk is niet alleen van jou, het behoort iedereen te delen, en bedenk ook dat één ziel, één geest, bevrijd uit dit hol, één ziel, één geest die door jou niet, niet deze kille duisternis heeft behoeven te betreden, betekent voor jouzelve een nieuw licht en een nieuwe kracht, zodat je binnen kunt gaan in de ware onsterfelijkheid." En toen is die vader gegaan en hij heeft zijn goud genomen, want hij kon het niet laten liggen: daar was hij mens voor, maar zijn naam is door velen gezegd. En toen het kind oud was geworden en de vader moest heengaan, toen kon hij met gerechtvaardigde vaders trots neerzien op een kind dat was een zegen voor de mensheid, en met misschien een laatste inspiratie heeft hij gezegd: "Van God heb ik je eens ontvangen, m'n kind; ik moet gaan, in Gods hand laat ik je, en ik weet zeker bij Gods troon zullen wij elkaar eens terugvinden." En daarmee, vrienden, is het sprookje uit, maar er hoort een moraal bij. Voor U komt er misschien niet een berggeest, want berggeesten die komen zo gauw niet, maar het leven zegt U elke keer datzelfde en daar heeft U niet trots voor te zijn, pas geworden moeder of vader, daar kunt U mens voor zijn, want voor U geldt hetzelfde. Elke ziel die ge kunt redden, elke mens die ge iets gelukkiger achter laat, iedereen die ge geholpen hebt, betekent voor U één stap meer afgelegd met de lichtende eeuwigheid, de onsterfelijkheid van de mens, die - ontkomen aan de golving van leven en begeerte - binnen kan gaan in de eeuwige rust.

Ik dank U voor Uw aandacht. Ik wens U allen een goede avond en een gezegende huisgang.

Van de band overgenomen
en g e s t e n c i l d
d o o r
Type- en Copieerinstelling
J. R i e n t j e s
HAVENKADE 60 - SCHEVENINGEN
Telefoon : 55 41 62